

esthetische doordringend pneuma is dan voor hen het van de wereld niet onderscheiden Absolute; het beginsel, waaruit zij ontstaat, om er ook weer in te vergaan en na elken wereldbrand er weer opnieuw uit te ontstaan.

Bij ons bezoek aan de Stoa beluisteren wij in het onderwijs der naaste opvolgers van haar stichters nog deze zelfde leer omtrent het Absolute, nog ditzelfde materialistisch getinte Pantheïsme.

Onder deze generatie is ook de Stoa nog de oude Stoa gebleven.

Verbeelden wij ons nu eens, in die tweede helft der derde eeuw vóór onze jaartelling, een mensch van den-buiten, een naar wijsheid begeerig jongeling, in ATHENE gekomen. Van zijn gastvriend, een handwerker, heeft hij vernomen, dat er vier voorname scholen zijn, die elkander heftig bestrijden, maar dat één van de vier, de Tuin, niet fatsoenlijk is, Meer echter weet de banausische gastvriend hem er niet van te zeggen. Verbeelden wij ons dezen jongeling den morgen van den dag na zijn aankomst, op de markt te ATHENE. Hij is dan in peinzing verzonken, welke van de drie scholen hij zal kiezen. Meer nog dan wijsheid, begeert hij op dit oogenblik een raadsman. Na lang slenteren tusschen de koopers en verkoopers bij de uitgestalde waren, valt zijn oog op een deftigen en nogal toeschietelijk-kijkenden grijsaard. Waagt het, hem aan te spreken. Krijgt op zijn schuchter vragen het apodiktische antwoord: „De AKADEMIE is de beste!” Op zijn dan wat vrijmoediger vragen naar LYCEUM en Stoa volgt een ietwat geprikkeld: „Ik weet wat ik zeg.” Maar het volgende oogenblik voelt hij den zachten druk van een hand op zijn schouder en klinkt het goedmoedig: „Neen, bij ons moet gij wezen, mijn waardste!” en dan verlaten die twee de woelige markt en slaan den weg in naar de AKADEMIE.

U begrijpt wel, dat, bij een zelfde mentaliteit van den buitenman, dit spel van de markt een gelijksoortig einde heeft, indien de oudere persoon een Aristotelicus, of een Stoïcijn is.

Nog eenmaal zijn wij in ATHENE, maar nu in de eerste eeuw vóór Christus.

De drie scholen bestrijden er elkaar niet meer, want het eklekticisme viert er hoogtijd, althans in de AKADEMIE en de Stoa.